Program Național de Reglementare a plantei de canabis

Privind utilizarea medicală, industrială și recreativă

Proiect realizat de ***Legalizăm.ro***

România, 2026

Introducere

În prezent, politicile privind drogurile sunt construite în jurul a doua modele principale: unul bazat pe **sancțiuni penale** și unul bazat pe **sănătate publică**. România continuă să funcționeze predominant după modelul justiției penale, axat pe pedepsirea consumatorilor, în timp ce în privința marelui trafic de droguri, rezultatele rămân limitate (Zaha et al., 2023, p. 2). România este una dintre țările care pierd „lupta împotriva drogurilor" tocmai din cauza abordărilor punitive, polițienești neorientate spre sectorul medical, industrial, recreativ și filosofia drepturilor omului.

În ciuda înăspririi legislației, consumul și traficul nu au scăzut semnificativ, iar sistemul actual produce efecte secundare: **stigmatizarea consumatorilor**, **supraaglomerarea sistemului penal** și **accesul limitat la servicii medicale**.

Deși rezultatele acestor abordări sunt vizibil negative și îngrijorătoare, statul român continuă să promoveze mesaje axate pe **ideea abstinenței**, **patologizarea consumatorilor** și obiective de tipul „**zero droguri**". (Zaha et al., 2023, p. 2). Astfel, consumatorii devin principalele ținte ale legislației punitive și în același timp, victimele unui sistem medical neadaptat nevoilor lor.

Așadar, această propunere pledează pentru o schimbare de paradigmă: **de la pedeapsă la sănătate publică**, prin **eliminarea pedepselor penale**, **dezincriminare, respectarea drepturilor omului**, **utilizarea recreativă**, **industrială** și **politici centrate pe reducerea riscurilor și sprijinirea consumatorilor.**

Definirea problemei

Din perspectiva statului român, pare că cea mai importantă problemă este însăși existența drogurilor și consumului acestora. Însă, adevărata problemă abordată în această propunere constă în modul în care autoritățile răspund acestui fenomen.

O strategie națională nu se reduce la legislația care o susține, în acest caz, legea penală. Cu toate acestea, în domeniul drogurilor, legislația penală ocupă un rol central, atât simbolic, cât și practic, ajungând să structureze aproape în totalitate intervenția statului, cum este și cazul României. (Nolin, 2003).

Așadar, **modelul problematic actual** după care funcționează România:

- **Tratează consumatorii drept infractori** - În practică, legislația și aplicarea ei duc la deschiderea de dosare penale pentru posesie în vederea consumului propriu, ceea ce încadrează consumatorii în categoria infractorilor. Această abordare produce stigmatizare și poate avea consecințe pe termen lung asupra vieții personale și profesionale (cazier, dificultăți de angajare), fără a aborda cauzele consumului. În plus, ea descurajează persoanele să caute ajutor medical sau psihologic, de teama repercusiunilor legale.
- **Nu are o definiție clară a consumului propriu în lege** - Lipsa unor definiții clare generează abuzuri, interpretări arbitrare și tratamente penale disproporționate, ceea ce blochează orice discuție rațională despre reformă.
- **Pune accent pe sancțiuni, nu pe prevenție sau tratament** - Resursele instituționale sunt direcționate în mare parte către control, sancționare și activități de aplicare a legii, în timp ce investițiile în prevenție și servicii de tratament rămân limitate. Campaniile publice sunt adesea centrate pe descurajare și frică, fără a oferi informații practice sau accesibile despre reducerea riscurilor. (Zaha et al., 2023). În același timp, infrastructura de suport (centre de consiliere, servicii de sănătate mintală, programe de tratament) este insuficient dezvoltată raportat la nevoile existente.
- **Nu reduce semnificativ cererea sau oferta -** În ciuda intensificării sancțiunilor, datele arată că atât consumul, cât și disponibilitatea substanțelor continuă să crească (Agenția Națională Antidrog, 2024). Acest lucru sugerează că modelul punitiv nu reușește să descurajeze eficient consumul și nici să limiteze piața ilegală. (Zaharia, 2023). În plus, accentul pe consumatori, în detrimentul rețelelor de trafic, reduce eficiența intervenției statului și contribuie la menținerea unui circuit ilegal activ.

Cadrul legislativ

Cadrul legislativ din România este definit în principal de **Legea 143/2000** privind prevenirea și **combaterea traficului** și **consumului ilicit** de droguri, care sancționează inclusiv posesia pentru consum propriu, cu pedepse ce variază în funcție de tipul substanței (de risc sau de mare risc).

Această abordare este completată de strategiile naționale antidrog încă din 2003 și până în 2026 elaborate de Agenția Națională Antidrog, care, în mod constant, au urmărit trei direcții principale: **reducerea cererii prin prevenție, reducerea ofertei prin combaterea traficului** și **consolidarea capacității instituționale de răspuns** (Zaha, 2023).
Consecințele acestor abordări au fost:

- mii de persoane investigate anual, majoritatea consumatori
- pedepse cu închisoare
- presiune pe sistemul judiciar și penitenciar

În paralel, doar o mică parte din traficul real este interceptată, ceea ce ridică semne de întrebare asupra eficienței modelului actual (Global Commission on Drug Policy, 2011).

Alternative existente

În privința abordărilor de până acum, România a urmat un **model prohibiționist** inspirat din politicile internaționale din anii ’70–’90 (Rujoiu, 2005).

În prezent, există două direcții principale spre care s-au orientate diferite proiecte axate pe consumul și traficul de droguri:

1. Continuarea modelului punitiv prin proiecte de lege avansate de diferite partide politice

- înăsprirea pedepselor
- controale mai frecvente chiar și în școli
- extinderea sancțiunilor (inclusiv pentru minori)

Acest model este intens criticat de specialiști pentru lipsa de eficiență și impactul social negativ (Hriscu, 2022).

2. Trecerea spre modele alternative

- proiecte de dezincriminare (ex: L384/2023)
- exemple internaționale (Portugalia, Germania, Spania)
- accent pe sănătate publică și reducerea riscurilor

Soluții

- **Eliminarea pedepsei penale și definirea consumului propriu în lege** - Se propune eliminarea sancțiunilor penale pentru posesia de droguri în vederea consumului propriu, precum și introducerea unei definiții clare și unitare a „consumului personal” în legislație. În prezent, lipsa unei delimitări suficient de precise între consum și trafic poate duce la interpretări variabile și la aplicarea disproporționată a legii în anumite cazuri.

  Prin stabilirea unui cadru legal clar, consumul propriu ar putea fi tratat distinct de activitățile de trafic, ceea ce ar permite o diferențiere mai coerentă între comportamentele cu risc social diferit. În același timp, eliminarea pedepsei penale ar reduce încărcarea sistemului judiciar și ar facilita redirecționarea resurselor către prevenție, tratament și reducerea riscurilor.

- **Dezincriminarea deținerii de canabis de până la 5 grame pentru consum propriu** - Această măsură ar muta consumul personal din sfera penală în cea administrativă, reducând presiunea asupra sistemului judiciar și penitenciar. Scopul este diferențierea clară între consumator și traficant, astfel încât resursele poliției și justiției să fie concentrate pe rețelele de distribuție ilegală, nu pe utilizatorii ocazionali.

- **Permiterea cultivării casnice a până la 4 plante** - Reglementarea cultivării limitate pentru uz personal ar reduce piața neagră și ar oferi consumatorilor o sursă controlată. Sistemul ar presupune înregistrare simplificată sau notificare, limite clare de plante per gospodărie și reguli privind securizarea culturii (de exemplu, interdicția accesului minorilor). În paralel, ar fi necesar un cadru de control pentru a preveni deturnarea către vânzarea ilegală.

- **Piață reglementată pentru pacienți și consumatori** - Crearea unui sistem legal de distribuție ar permite accesul controlat la produse standardizate, cu conținut de THC/CBD reglementat și trasabilitate. Pentru pacienți, acest lucru ar putea însemna acces medical supravegheat (pe bază de prescripție), iar pentru consumatorii adulți – vânzare prin puncte autorizate sau farmacii licențiate. Beneficiul major este reducerea produselor contaminate și controlul calității, precum și colectarea de date fiscale și sanitare relevante.
- **Praguri de THC pentru șoferi și antreprenori** - În locul unei toleranțe zero, ar putea fi introduse praguri științifice de THC activ în sânge, corelate cu capacitatea reală de conducere sau muncă. Măsura ar necesita standardizare tehnică și diferențiere între consum recent și afectare funcțională. Scopul este evitarea unor sancționări disproporționate a persoanelor care nu mai sunt sub influență activă, dar și menținerea siguranței rutiere și profesionale.
- **Centre pentru prevenirea și tratarea adicțiilor** - Extinderea rețelei de centre specializate ar muta accentul de la pedeapsă la sănătate publică. Aceste centre ar include consiliere psihologică, tratament medical, programe de reducere a riscurilor și reintegrare socială. Ar fi importantă integrarea lor în sistemul public de sănătate și colaborarea cu ONG-uri, școli și servicii sociale pentru intervenție timpurie.
- **Cercetarea plantei și informarea societății despre canabis** - O politică modernă ar include finanțarea cercetării privind efectele medicale, psihologice și sociale ale canabisului, inclusiv diferențele între tipuri de consum. În paralel, campaniile de informare publică ar trebui să fie bazate pe date științifice, nu pe frică sau stigmatizare. Obiectivul este reducerea consumului problematic prin educație, mai ales în rândul tinerilor, și creșterea alfabetizării în domeniul substanțelor psihoactive.

Bibliografie

Agentia Nationala Antidrog. 2024. *Infracționalitatea la regimul drogurilor*. 31 ianuarie 2024. https://data.gov.ro/dataset/108ef82f-fdc4-4d61-b92c-1a6db13b2a48/resource/c2109600-9376-46cd-b8f1-4fd974bcb412/download/infractionalitate-2022.xlsx

Global Commission on Drug Policy. 2011. *Report of the Global Commission on Drug Policy*. https://www.globalcommissionondrugs.org/

Hriscu, E. 2022. „Acești politicieni care vor să ne bage copiii la pușcărie…”. *Contributors*, 9 septembrie 2022. https://www.contributors.ro/acesti-politicieni-care-vor-sa-ne-bage-copiii-la-puscarie/

Nolin, Pierre Claude (ed.). 2003. „Options de politique publique et de législation”. In *Le cannabis*. Presses de l’Université de Montréal. https://doi.org/10.4000/books.pum.9216

Rujoiu, Marian. 2005. *Research and Evaluation Report of Romanian Youth Policies – 2005*. Pro Youth; Romanian Youth Policies Associations.

Strategia Națională în domeniul drogurilor 2022–2026. 2022. Secretariatul General al Guvernului. https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2022/03/ANEXA-1-15.pdf

War on Drugs. 2011. *Report of the Global Commission on Drug Policy*. Global Commission on Drug Policy. www.globalcommissionondrugs.org

Zaharia, B. 2023. *Drugs Policy in Europe: Criminal Law, Public Health, and the “Long and Winding Road”*. București. https://drive.google.com/file/d/1mJEz-dg6dwnkGsGTG6Eqyi8pnuWbXEPP/view

Zaha, Vlad-George, Alina Dumitriu și Costin-Aurel Militaru. 2023. *Munca și justiție socială: Politicile publice antidrog în România: între justiție penală și sănătate publică*. Friedrich-Ebert-Stiftung, București.

Zaha, Vlad. 2023. *Politica incriminării posesiei de droguri pentru consum propriu*. Policy brief, Conferințe la Minut.